

अटवीलक्ष्मी (aṭavi-lakṣmī) *f.* the goddess Lakṣmī in the form of a forest (अयम् ... पर्वतमपश्यत्) यः खलु ... किरीटोच्छ्रय इवाटवीलक्ष्म्याः स्तनाभोग इव महीमहिलायाः YaśasCam. i. 132. 3.

अटवीवन (aṭavi-vana) *n.* dense forest अटवीवने । स सार्धो लुण्ठितश्चरैः BrKathāK. 49. 3.

अटवीवर्णक (aṭavi-varṇaka) *n.* description of a forest अस्तिक्रियो-पहिता अकार्यार्था अप्यटवीवर्णकादयो लोके बहुलमुपलभ्यन्ते Bhām. 107. 11 (on i. 1. 4)

अटवीवर्तिन् (aṭavivart-in) *adj.* staying in the forest द्विपिजन्मवनम् ... । अटवीवर्तिभिलोकै रक्षणीयं क्षमासुजा Mānaso. ii. 3. 171.

अटवीवास (aṭavi-vāsa) *adj.* dwelling in a forest अभूतदुष्टे वारण्ये सदा कुर्वीत गोकुलम् । सगुप्तमटवीवासं सदा कुर्यादजाविकम् BhaviP. 33B. 22 (i. 12. 45); *m.* dwelling in a forest, stay in a forest तम् ... । प्रपच्छ विकटाकारमटवीवासकारणम् BrKathāMañ. i. 2. 4; सोऽटवीवासवियोगविषमायतम् ... स्वप्रसुवृत्तान्तं जगौ KathāSaSāg. xii. 36. 129.

अटवीविप्रनष्ट (aṭavi-vipranasṭa) *adj.* who has lost his way in a forest अटवीविप्रनष्टस्य मम मार्गस्त्वयोदितः BrKathāK. 111. 8.

अटवीवेणिका (aṭavi-veṇikā) *f.* braid of hair of (the lady in the form of) a forest इयमटवीवेणिकानुकारिणी ... यूथपतेः ... संचारवीथी Kād. 28. 2.

अटवीव्यथिता (aṭavi-vyathitā) *adj.* (f.) oppressed or harrassed by wild tribes परस्यापचरिताः क्षीणा लब्धाः स्वचक्रस्तेनाटवीव्यथिता वा प्रकृतयः स्वयमुपजापेन वा मामेच्यन्तीति ArthSā. ii. 255. 7 (7. 4)

अटवीव्यवहित (aṭavi-vyavahita) *adj.* separated by a forest यदि वा मन्येत ... अटवीव्यवहितम् ... देशं परो यास्यति विपरीतमहमिति, एतस्मिन्निशेषे परि-पणितदेशं संधिमुपेयात् ArthSā. ii. 270. 6 (7. 6); iii. 174. 1 (12. 5)

अटवीशबर (aṭaviśabara) *m.* (pl.) name of a country अत ऊर्ध्वं जनपदान्निबोध गदतो मम । ... अटवीशबराश्चैव मरुभौमाश्च मारिष MahāBhā. vi. 10. 46.

अटवीशिखर (aṭaviśikhara) *m.* (pl.) name of a country अटवी-शबराश्चैव (v. l. अटवीशिखराश्चैव) MahāBhā. vi. 10. 46 [name of a people, PW]

अटवीशुक (aṭavi-śuka) *m.* a wild parrot किं आम्यस्यटवीशुकाय कुसुमान्येषा ननान्दाग्रहीत् PuspBāVi. 6.

अटवीशेखर (aṭaviśekhara) *m.* (pl.) name of a country अटवीशेखराः ... एते चान्ये जनपदाः PadmP. i. 6. 43.

अटवीसंचार (aṭavi-saṅcāra) *m.* movement in the forest अमित्रा-टवीसंचारं च राज्ञो गृहकपोतैर्मुद्रायुक्तैर्हारीयेयुः ArthSā. i. 342. 6 (2. 34)

अटवीसत्त्व (aṭavi-sattva) *m.* wild beast अवगणय्य बान्धवेषु परिचितन्व-मटवीसत्त्वेष्विव प्रीतिं गतवान् YaśasCam. ii. 75. 2; रोदयन्नटवीसत्त्वान् विललापेति भूपतिः PāṇḍaC. 5. 265.

अटवीसम (aṭavi-sama) *adj.* resembling a forest क्षेत्रम् ... पञ्चवर्षोपेक्षितं पुनरटवीसमं स्यात् SmṛtiCan. iv. 560. 15.

अटवीसमीपवासिन (aṭavisamīpavās-in) *adj.* living near a forest नवपत्रिकाप्रथमवर्षेण प्ररूढनवपत्रासु वनस्थलीषु या क्रोडा सा प्रायेणाटवीसमीप-वासिनामाटविकानां च JayaMa. 56. 10 (on 1. 4)

अटवीसंपद् (aṭavi-sampad) *f.* grandeur of the forest पदवीमदवीयसीं विमुक्तेरटवीसंपदमभुवाहयन्तीम् । अरुणाधरसाभिलाषवंशां करुणां कारणमानुषीं भजासि Yādavā. 15. 89.

अटवीसंबन्ध (aṭavi-sambandha) *m.* alliance with the wild tribes तत्रस्थः कोशदण्डसंपन्नः प्रवीरपुरुषक्रत्यासंबन्धमटवीसंबन्धं कृत्यपक्षोपग्रहं वा कुर्यात् ArthSā. i. 91. 1 (1. 18) (comm. अटवीसंबन्धमित्यत्र अटवीशब्दः तात्स्थयादाटविके वलैते)

अटवीसंभवा (aṭavi-sambhavā) *f.* name of a pond [DBHS]

अटवीसुखसंगत (aṭavisukha-saṅgata) *adj.* possessing the delights of the forest प्रशंसितं जनैः सर्वैरटवीसुखसंगतम् । ... वनकुञ्जरम् । वारिवद्धं विलो-क्येमम् BrKathāK. 127. 159.

अटवीसुलभ (aṭavi-sulabha) *adj.* easily obtainable in the forest अटवीसुलभसालकुसुमस्तं क्राञ्चितनवखातकूपिकोपकण्ठप्रतिष्ठितनागस्फुटानाम् Harṣa-C. 304. 11.

अटवीस्थ (aṭavi-stha) *adj.* [f. -ā] staying in a forest-region संवि-भागांश्च कारयेत् । परराष्ट्राटवीस्थेषु यथा स्वविषये तथा MahāBhā. xii. 87. 31; यश्च मुख्यः पक्षवान् दुर्गाटवीस्थो वा वैगुण्यं भजेत् ArthSā. ii. 219. 1 (5. 6); निर्वासिताटवीस्था सा विस्मापि न जहौ तनुम् KathāSaSāg. xii. 8. 182.

अटवीस्थान (aṭavi-sthāna) *n.* i place to protect foresters or wild

tribes तेषाम् ... धान्वनवनदुर्गमटवीस्थानमापद्यपसारो वा ArthSā. i. 119. 5 (2. 3) (comm. आटविकरक्षास्थानम्); ii forest-region राजा ... । ययौ तदटवीस्थानम् KathāSaSāg. iii. 4. 40.

अटवीस्वाम्य (aṭavi-svāmya) *n.* lordship over the forest येनायं दत्तो मेऽर्भको यस्यैवेयमटवीस्वाम्यं समर्प्य AvantiKa. 200. 13.

अटवीहुतवाह (aṭavi-hutavāha) *m.* forest conflagration अस्फुरत् ... अटवीहुतवाहः YātrāPra. 6. 8.

अटवीहृत (aṭavi-hṛta) *adj.* [f. -ā] carried away by wild tribes परचक्राटवीहृतं तु प्रत्यानीय राजा यथास्वं प्रयच्छेत् ArthSā. ii. 96. 9 (3. 16); परचक्राटवीहृतामोघप्रत्यूहामरणेषु ... त्यक्तां ... परस्त्रियं निस्तारयित्वा यथासंभाषितं समुपसुञ्जीत ArthSā. ii. 175. 8 (4. 12)

अटव्य (aṭavya) *m.* (pl.) i name of a country (in the South) अथा-परे जनपदाः दक्षिणापथवासिनः ... अटव्याः सर्वाश्च ये । ... दक्षिणात्यास्त्वमी देशाः Brahmp. 27. 56; ii forester, forest-thief अटव्या आटविकाः । अटव्यां गहनादौ द्रव्यापहर्तारः MaovaVi. 1243. 19 (on 9. 257); अटव्या अटव्याश्रिताः DaṇḍaVi. 121. 4; अटव्याः ... दिवापि चौर्धकारिणः इति रत्नाकरः DaṇḍaVi. 121. 4.

अटव्यङ्क (aṭavy-aṅka) *m.* act (of a drama) called aṭavi (Forest) शोकसमुत्थमापदि परिदेवनं विलापः । यथा कृत्यारवणेऽटव्यङ्के NāṭaLaRaK. 3098.

अटव्यनुयाज (aṭavy-anuyāja) *m.* post-offerings made in a forest सोऽन्नं ... मद्भुभिरनाशि तदोधात् । न्यङ्कुवन्नमभिवञ्चति सैन्ये मेघवृष्टिवदटव्यनुयाजैः DvyaśraKā. 8. 105.

अटव्यन्त (aṭavy-anta) *m.* outskirts of the forest स चाटव्यन्ते निविष्टो गताश्वा वणिग्जनः अध्वश्रमतो विश्रमितुम् Mālavikā. 5. 9 (59)

अटव्यपसारिन् (aṭavy-apasārin) *adj.* possessing a forest as a place of retreat मित्रं नित्यमवश्यं तद् दुर्गाटव्यपसारि च ArthSā. ii. 297. 4 (7. 9)

अटव्यादि (aṭavyādi) *adj.* forest etc. निपातैरनुक्ता अटव्यादयः साक्षात् AbhinBhā. ii. 198. 17 (on 13. 7)

अटव्यादिक (aṭavyādi-ka) *adj.* (relating to) wild tracts etc. द्विविधं विजिगीषोः समुत्थानम् ... अटव्यादिकमेकग्रामादिकं च ArthSā. iii. 209. 1 (13. 5)

अटव्यादिदेश (aṭavyādi-deśa) *m.* regions like a forest etc. द्विजः तृणोदकादीनि सर्वतोऽटव्यादिदेशासंभवेऽन्यपरिगृहीतादप्यात्मीयवदाहरेत् DipKa. 60. 30 (on 2. 166)

अटव्यन्तर् (aṭavy-antar) *ind.* inside the forest तीर्थं प्रियमेलकम् । वदन्ति च तदैतिह्यमटव्यन्तः पुराभवत् SamarāSam. 7. 336.

अटव्यारक्ष (aṭavy-ārakṣa) *adj.* having wild tribesmen as guards प्रत्यन्ते हस्तिवनमटव्यारक्षं निवेशयेत् ArthSā. i. 117. 1 (2. 2) (comm. अटव्याः आरक्षाः परिरक्षकाः यस्मिस्तत्)

अटव्याश्रित (aṭavy-āśrita) *adj.* residing in a forest तथा वनचरा ये च क्रव्यादा मृगपक्षिणः । गृहेऽन्ते न कर्तव्याः शैलाटव्याश्रिताश्च ये SamarāSū. 34. 18; *m.* forester अटव्या अटव्याश्रिताः DaṇḍaVi. 121. 4.

अटव्यासन्न (aṭavy-āsanna) *adj.* close to the forest व्रजमटव्यासन्नम-पसर्पाः सार्धं वा चौरैर्घातयेयुः ArthSā. iii. 198. 6 (13. 3)

अटव्युपघात (aṭavy-upaghāta) *m.* oppression by foresters दुर्भिक्ष-स्तेनाटव्युपघातेषु च पौरजानपदानुत्साहयन्तः सन्निगो ब्रूयुः ArthSā. iii. 184. 1 (13. 1)

अटा (aṭā) *f.* i act or habit of roaming or wandering about (as a religious mendicant) अटाट्टाशीकाकोटापोटासोटापुष्टाष्टाग्रहणं कर्तव्यम् । अटा अटायते MahāBh. ii. 26. 2 (on iii. 1. 17); AmaK. 1423; ParyāRaMā. 1036; ŚabdaRa. (Vā.) 2488; अट् भावे अट् ततष्ठात् पर्यटनं भ्रमणं इति रत्न-कोषः नीलकण्ठश्च ŚabdaKaDru.; ii *adj.* (f.) roaming at will straying away from (one's legal husband and in violation of chastity) शकन्धादिषु च पररूपं वक्तव्यम् शक अन्तुः शकन्तुः । कुल अटा कुलया MahāBh. iii. 75. 20 (on vi. 1. 94); अटति इत्यटा । पचाच्च । पश्चात् कुलेन संबन्धः Pradi. v. 106B. 22 (on vi. 1. 94) (Uddyota कुलया भिक्षुकी स्वैरविहारिणी च)

अटाख्य (aṭākhyā) *adj.* having the name Aṭa अटाख्यो भूपतिस्तसाह्योके ख्यातो भविष्यति SkandP. vi. 128. 51.

अटाटा (aṭāṭā) *f.* [śabhadigana, GaṇRa. 8. 442 (468)] habitual wandering or roaming अटाख्यतेरटाटा CāndraVr. on i. 3. 84; KātanVr. on iv. 5. 80; वाटाख्यात् । अटैर्यदन्तात् स्त्रियां भावकर्त्रोर्यो वा स्यात् अटाख्या अटाटा SiddhaHe. v. 3. 103; परिचर्याकृतोऽटाख्यां जज्ञेऽटायां परस्य च DvyaśraKā. 13. 11; यलोपे च अटाटा इति भवति PadMañ. on KāśiVr. on iii. 3. 101; NāmSīl. 1885; PrakriKau. ii. 669. 3; ŚabdaRa. (Su.) 6. 81; शन्स्य्याद् अः MugdhaBo. 26. 189 (171. 11) (comm. अटाख्या (? टा))